

A Fővárosi Ítéletábra a Dr. Bognár BarbaraÜgyvédi Iroda (....) által képviselt ... I. r. (....) II. r. felperesnek a dr. ... jogtanácsos által képviselt ... alperes ellen szerződésmódosítások érvénytelenségének megállapítása és járulécai iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2013. november 26-án kelt 32.G.43.202/2013/11. számú ítélete ellen a felperesek és az alperes részéről benyújtott fellebbezések folytán - nyilvános fellebbezési tárgyaláson - meghozta a következő ítéletet:

A Fővárosi Ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, 2.275.759 forint tőke után 2013. július 2. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat 8 százalékponttal növelt mértékének megfelelő mértékű, 2.100.080 forint tőke után pedig 2013. október 1-től a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat 8 százalékponttal növelt mértékének megfelelő mértékű kamat megfizetésére kötelezi az alperest.

Megállapítja az alperes által 2009. június 17., a 2011. március 1., valamint a 2012. március 30. napi hatállyal végrehajtott egyoldalú kamatmódosítások semmisségét.

A felperes javára megállapított elsőfokú perköltség összegét 800.000 (nyolcszázezer) forint + áfa összegre felemeli, mentesíti a felpereseket az alperes javára történő perköltség fizetése alól.

Az alperes által az államnak fizetendő kereseti illeték összegét 1.500.000 (egymillió-ötszázezer) forintba felemeli és mentesíti a felpereseket a kereseti illeték fizetése alól.

A 32.G.43.202/2013/11. számú ítéletet a 2.460.791 forint tőke után fizetendő kamat tekintetében akként változtatja meg, hogy a kamatfizetés kezdő időpontja nem 2012. április 2., hanem 2012. április 3.

Kötelezi az alperest, hogy az államnak külön felhívásra fizessen meg 40.000 (negyvenezer) forint le nem rótt fellebbezési illetéket.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felpereseknek együttesen 400.000 (négy százezer) forint + áfa összegű másodfokú perköltséget.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás lényege szerint az I. r. felperes, mint hitelfelvevő, a II. r. felperes önkormányzat és az alperes, mint hitelnyújtó között 2006. november 27-én Beruházási/Fejlesztési Víziközmű Hitelszerződés jött létre, mely szerint az alperes 325.000.000 forint hitelkeret rendelkezésre tartását vállalta 2008. november 21-ig, a hitelkeret terhére kölcsön igénybevételére volt jogosult az I. r. felperes. A hitelszerződésből eredő tartozásokért a II. r. felperes a 2006. november 27-i készfizető kezességvállalási szerződésben foglaltak szerint kezességet vállalt. A hitelkeret terhére a kölcsön az I. r. felperes részére folyósításra került.

A kölcsönösszeg után fizetendő kamatfizetés körében a kamatlábat a felek a szerződés 3.1. pontjában „változóként” jelölték meg, két elemből épült fel: a folyósítás napján érvényes 3 havi BUBOR kamatláb bázis + 1,5% kamatrésből. A 3.2. pont szerint a kamatláb a kamatperiódus első banki munkanapján érvényes 3 havi BUBOR, mint referencia kamatláb mértékéhez igazodva, azzal megegyező mértékben és azzal egyidejűleg változik a soron következő periódusra. A kamatperiódust a 3.3. pont határozta meg. A szerződés 8.2. pontja szerint a szerződés elválaszthatatlan részét képezi a Bank Vállalati Aktív Banki Szolgáltatásokra Vonatkozó Általános Szerződési Feltételei (a továbbiakban: ÁSZF), Üzletszabályzata és a mindenkor hatályos Hirdetmény.

Az ÁSZF szerződéskötéskor hatályos 3.2.1. pontja szerint a bank kifejezetten fenntartotta magának a jogot - és ezt az ügyfél elismerte -, hogy az új szolgáltatás bevezetésekor az ÁSZF rendelkezéseit kiegészítse, továbbá, hogy a bel- és külföldi pénzügyi piaci viszonyok, jogszabályok, hatósági előírások, banki üzletpolitika vagy a szerződésben foglalt szolgáltatásra, valamint az ügyfélre vonatkozó kockázat megváltozását felismerve, ahhoz igazodva, egyoldalúan módosítsa a hatályos ÁSZF rendelkezéseit, különös tekintettel annak 5. pontjában foglalt költségekre, illetve a Hirdetményben és az Ügyfélszerződésben meghatározott kondíciókra.

2009. június 3-án az alperes az I. r. felperest egyoldalú kamatemelésről tájékoztatta az ÁSZF 3.2.1. pontjára hivatkozva, 2009. június 17-i hatállyal egyoldalúan módosította a hitelszerződés 3.1. pontját oly módon, hogy a kamatlábra vonatkozó előírásokat kiegészítette. E szerint „amennyiben a kamatláb a kamatperiódus első napján nem éri el a 12/2001. (I.31.) Kormányrendelet által meghatározott referenciakamatot, azaz, az 1 éves futamidejű állampapírok referenciahozamának tárgyév január 1-jét megelőző féléves átlagának 1,3-szeresét (a továbbiakban: referencia kamat), akkor a kamatláb mértéke megegyezik a referencia kamattal. A kamatláb módosításának indokát a 2008. évben bekövetkezett gazdasági pénzügyi válsággal magyarázta, arra hivatkozott, a refinanszírozás költségei a szerződéskötés időpontjához képest jelentősen megemelkedtek, a kamatláb nem tükrözi a pénzpiacra kialakult kamatlábat és alatta marad a refinanszírozási költségeknek.

Ezt követően 2011. február 11. napján az alperes ismét kamatemelésről tájékoztatta az I. r. felperest, a hitelszerződés kamatlábra vonatkozó rendelkezéseit módosította akként, hogy a kamatrés mértékét az eredeti 1,5%-ról 4,5%-ra emelte, a módosítás indoka szó szerint megegyezett a korábbival.

Az alperes 2012. március 6. napján is újabb kamatemelést hajtott végre, hivatkozva az ÁSZF 3.2.1. pontjára, a kamatlábra vonatkozó módosítás lényege szerint a kamatrés mértékét 5%-ra emelte. A gazdasági válság mellett forrásai beszűkülését, a befektetési kockázati felárak növekedését jelölte meg, ismét utalva a refinanszírozási költségeire.

Az alperes tájékoztató leveleire az I. r. felperes folyamatosan kifogással élt, vitatta egyoldalú kamatemelés jogszerűségét, annak mértékét.

A megemelt kamat összegét az alperes a II. r. felperestől, mint készfizető kezestől emelte le.

A felperesek kereseti kérelmükben az alperes által 2009. június 17-én, 2011. március 1-jén és 2012. március 30-án végrehajtott egyoldalú kamatmódosítások semmisségének megállapítását kérték a Ptk. 200.§ (2) bekezdése, 240.§ (1) bekezdése, illetve az 1996. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 210.§-a alapján. Továbbá kérték, hogy a Pp. 122.§ (2) bekezdése, illetve a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 2.§-a alapján a bíróság kötelezze alperest, hogy tartózkodjon a hitelszerződésben rögzített kamatlábtól eltérő kamatláb alkalmazásától. A jogszerűtlen módosítások következtében leemelt többletkamat összegének visszafizetésére és a Ptk. 301/A.§ (2) bekezdése szerinti késedelmi kamat, valamint a perköltség megfizetésére is kérték alperest kötelezni.

Részletezték a szerződéses feltételeket, illetve alperes egyoldalú szerződésmódosításait, hivatkozva arra, a kamatrés egyoldalú megváltoztatására nem lett volna lehetőség, ezzel ellentétes Általános Szerződési Feltételek nem váltak a felek szerződésének részévé. Az alperes jogszabálysértő módon járt el. Az alperes becsatolt kimutatása szerint kérték alperes kötelezését 29.232.489 forint tőke és ennek különböző részösszegei és esedékességi időpontjaitól számított, a Ptk. 301/A.§ (2) bekezdése szerinti kamata megfizetésére, továbbá kérték annak megállapítását, hogy alperes által 2009. július 17-én alkalmazott egyoldalú szerződésmódosítás a Ptk. 200.§ (2) bekezdése és 240.§ (1) bekezdésébe ütközik, semmis, a 2011. március 1. és 2012. március 30. napján alkalmazott egyoldalú szerződésmódosítás pedig a Hpt. 210.§-ába ütközik, ezért semmis. Kérték eltüntetni alperest a Pp. 122.§ (2) bekezdése és a Tpv. 2.§-a alapján attól, hogy a hitelszerződésben rögzített kamatlábtól eltérő kamatlábat alkalmazzon.

Alperes a kereset elutasítását és a felperesek perköltségben marasztalását kérte. Hivatkozott arra, az egyoldalú kamatmódosításra a Hpt. 210.§ (3) bekezdése, a szerződés 8.2. pontja, illetve az ÁSZF 3.2. pontja alapján jogosult volt. Az ÁSZF 2009. augusztus 1-ig hatályban volt 3.2.1. pontja szerint járt el, a bel- és külföldi pénzpiaci viszonyok, jogszabályok, hatósági előírások, banki üzletpolitika, a szerződésben foglalt szolgáltatás, az ügyfélre vonatkozó kockázat változása esetén lehetősége volt az egyoldalú kamatemelésre. A refinanszírozási költségek emelkedése a bel- és külföldi pénzügyi piaci viszonyok változásába beletartozott. Az ÁSZF szövege 2009. augusztus 1-től változott, az ott írtak szerint is egyoldalúan módosíthatta a szerződéses kondíciókat. A refinanszírozási költségek növekedése a módosított ÁSZF-ben kifejezetten megjelent, az már szó szerint összhangban volt az ÁSZF 3.2.1. pontjában foglaltakkal. Hivatkozott arra, a kereseti kérelem alaptalan, de annak érvényesítése sem lehetséges a Tpv. 88.§ (1) bekezdése alapján. A kamatrés összetevője módosítható, az ÁSZF alapján általánosságban is változtatható a 3.2. pont szerinti kamatmérték.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárás során meghallgatta ... polgármestert, a II. r. felperes törvényes képviselőjét, a felek csatolták a vonatkozó szerződéseket, okiratokat, alperes csatolta a perbeli időszakra vonatkozó levonásokat tartalmazó táblázatot.

Az elsőfokú bíróság a 2013. november 26-án kelt 32.G.43.202/2013/11. számú ítéletével a Ptk. 522.§, 272.§, 254.§, 250/B.§, a 205/C.§-ai felhívásával kötelezte az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a II. r. felperesnek 29.532.489 forint tőkét, 317.688 forint után 2009. október 1-től, 763.697 forint után 2010. január 1-től, 402.107 forint után 2010. április 1-től, 523.724 forint után 2010. július 1-től, 634.129 forint után 2010. október 1-től, 604.229 forint után 2011. január 1-től, 814.004 forint után 2011. április 1-től, 2.460.791 forint után 2011. július 1-től, 2.487.834 forint után 2011. október 1-től (helyesen 2011. október 1.), 2.541.916 forint után 2012. január 3-tól, 2.460.791 forint után 2012. április 2-től, 2.870.924 forint után 2012. július 3-tól, 2.870.925 forint után 2012.

október 2-től, 2.886.784 forint után 2013. január 3-tól, 2.517.107 forint után 2013. április 3-tól, 2.275.759 forint után 2013. július 2-től és 2.100.080 forint tőke után 2013. október 1-től a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat 7%-kal növelt összegű kamatát.

Kötelezte az alperest, hogy tartózkodjék a 2006. november 27. napján kelt hitelszerződés 3.1. pontjában megjelölt kamatlábtól eltérő kamatláb alkalmazásától, továbbá kötelezte, fizessen meg az államnak külön felhívásra 1.350.000 forint le nem rótt kereseti illetéket, azzal, hogy 150.000 forint le nem rótt kereseti illetéket az állam visel. Kötelezte, hogy fizessen meg 15 nap alatt a II. r. felperesnek 300.000 forint + áfa ügyvédi munkadíjat. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította, egyetemlegesen kötelezte a felpereseket, hogy fizessenek meg 15 nap alatt az alperesnek 30.000 forint perköltséget.

Az elsőfokú bíróság a jogszabályi felhívások és a szerződés értelmezése alapján rögzítette, az egyedi hitelszerződés 3.1., 3.2. pontjai és az ÁSZF 3.2.1. pontja egymástól eltér, ellentétes, a szerződésnek nem vált részévé az ÁSZF 3.2.1. pontja. Kifejtette, a szerződés értelmezéséből következően az egyedi hitelszerződés kamatlábra vonatkozó előírásai szerint a kamatláb változó, a folyósítás napján érvényes 3 havi BUBOR kamatláb bázis + 1,5% kamatrés mértékű. Az egyedi hitelszerződés rögzíti azt is, hogy a kamatláb mikor változik meg a 3.2. pont alapján, e szerint a kamatláb a kamatperiódus első banki munkanapján érvényes 3 havi BUBOR, mint referencia kamatláb mértékéhez igazodva, azzal egyező mértékben és egyidejűleg változik a soron következő kamatperiódusra. Ez a változás azonban automatikus és csak a mindenkor 3 havi BUBOR kamatláb bázis változásához igazodik. A felek a kamatváltozást a 3 havi BUBOR változásához kívánták kötni, a szerződés e rendelkezése ezáltal az egyoldalú kamatemelés lehetőségét kizárta.

Az elsőfokú bíróság a Hpt. 210.§ (3) bekezdése felhívása után kifejtette, kamatot, díjat, egyéb szerződési feltételt csak akkor lehet egyoldalúan, az ügyfél számára kedvezőtlenül módosítani, ha a szerződés azt külön pontban a pénzügyi intézmény számára meghatározott feltételek, körülmények esetére egyértelműen lehetővé teszi. A felek egyedi szerződése az egyoldalú szerződésmódosítás jogát alperesnek nem biztosította, a felek szándéka arra irányult, hogy a kamat automatikusan a mindenkor 3 havi BUBOR kamatláb bázis mértékéhez igazodva változzon. Ellenkező esetben a kamatlábat nem „változóként”, hanem az egyik fél által egyoldalúan is módosítható „változtathatóként” határozták volna meg. Az ÁSZF 3.2.1. pontja ezzel ellentétesen rendelkezett, ezért a Ptk. 205/C.§ pontja alapján nem vált a szerződés részévé. A 2009. június 3-i tájékoztató levél - tartalma szerint - a kamatlábra vonatkozó módosítás ténylegesen a kamatlábra vonatkozó rendelkezés kiegészítése volt első alkalommal, azaz nem a fennálló kamatmértékben történt módosítás, hanem egy további feltétellel egészítette ki a szerződést. Ez esetben nem egyoldalú módosításról volt szó, hanem a szerződés új rendelkezésekkel történő kiegészítéséről, ez nem vonható a módosítás hatálya alá.

Az elsőfokú bíróság megállapította, az alperes nem volt jogosult a hitelszerződés kamatlábat egyoldalúan módosítani, a jogellenes módosítás következménye pedig az, hogy az egyoldalú kamatemelésre vonatkozó alperesi jognyilatkozat hatálytalan és a szerződés a kamatláb mértékét illetően nem módosult. Az egyoldalú kamatemelésekre vonatkozó alperesi jognyilatkozatok érvénytelenségének megállapítására irányuló kereset azért nem megalapozott, mert a Pp. 123.§ feltételei nem állnak fenn, a felperesek marasztalásra irányuló keresetet is előterjesztettek, így külön megállapítási kereset előterjesztésének nincs helye. Utalt arra is, a szerződés részévé nem vált az ÁSZF 3.2.1. pontja, az alperes jognyilatkozatai hatálytalanok.

Az elsőfokú bíróság kifejtette, a II. r. felperes marasztalásra irányuló kereseti kérelme megalapozott, a II. r. felperes, mint készfizető kezes az adós helyett a megemelt kamatösszeget fizette, ezen tényre, illetve azösszezszerűségre is a felek egyező előadást tettek. A kezes kötelezettsége csak a szerződés szerinti tőke és kamat visszafizetésére terjed ki, a jogalap nélkül levont és beszedett kamat megfizetésére kötelezettséget nem vállalt. A Ptk. 361.§ (1) bekezdése felhívása mellett az elsőfokú

bíróság kifejtette, alperes a II. r. felperes rovására jogalap nélkül gazdagodott, a többletkamat levonására alperesnek nem volt jogosultsága, a levont összegek már nem a szerződéses jogviszonyból erednek, hanem jogalap nélkül levont összeget jelentenek. Megalapozott volt a kereset a Tpvt. 2.§, 2/A.§ (2) bekezdése alapján a jogsértés abbahagyására és a jogsértő magatartástól történő eltiltásra is. Az alperesi egyoldalú kamatemelések az egyedi szerződéssel ellentétesek voltak, az üzletfelek felperesek törvényes érdekeit sértette és veszélyeztette.

A Tpvt. 88.§-a felhívása után az elsőfokú bíróság kifejtette, a kifogásolt alperesi magatartás folyamatos volt, így az 5 éves jogvesztő határidő még nem telt le, ezért alperes elévülési kifogása nem megalapozott. Így a Tpvt. 86.§ (2) bekezdés b) pontja alapján kötelezte alperest a jogsértő tevékenység abbahagyására és eltiltotta a további jogsértéstől, a kamat mértékről a Ptk. 301/A.§ (2) bekezdése, a perköltség viselésről pedig a Pp. 81.§ (1) bekezdése alapján határozott, az ügyvédi munkadíjat a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (6) bekezdése alapján mérsékelte, a megállapítási kereset tekintetében a pervesztes felpereseket alperes javára is kötelezte mérsékelt jogtanácsosi munkadíj fizetésére.

Az ítélet ellen a felperesek és az alperes is fellebbeztek.

Felperesek fellebbezésükben a késedelmi kamatra vonatkozó rendelkezés megváltoztatását kérték, utalva arra, alperes először 2009. október 1. napján, utoljára pedig 2013. október 1. napján esett késedelembe. A 2009. október 1. napján hatályos Ptk. 301/A.§-a, illetve a 2013. évi XXXIV. törvény 14.§ (3) bekezdése alapján módosult Ptk. 301/A.§-a felhívása után kérték 2.275.759 forint tőke után 2013. július 2-től a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat 8 százalékponttal növelt értékének megfelelő kamat, 2.100.080 forint összegű tőke után pedig 2013. október 1-től hasonló mértékű kamat fizetésére alperest kötelezni, továbbá az ítélet rendelkező részében rögzített 2012. április 2-i időpontot 2012. április 3. napjára kérték megváltoztatni az indokolásnak megfelelően, valamint kérték az ügyvédi munkadíjra vonatkozó ítéleti rendelkezés megváltoztatását is hivatkozva arra, a pertárgy értéke 29.532.489 forint volt.

A felperesek jogi képviselője előadta, hogy ügyvédi megbízási szerződéssel rendelkezik, mely alapján 3 év alatt összesen legfeljebb 1.000.000 forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjat fizetnek meg részére a felperesek, így számlázhatott volna összesen két évre 666.666 forint + áfát, azonban az IM rendelet figyelembevételét kérte, mivel a megbízási szerződést nem csatolta. A rendelet alapján kiszámítható összeg azonban 1.085.975 forint lett volna, az elsőfokú bíróság indokolatlanul mérsékelte ennek összegét 300.000 forint + áfa összegre. Ebben a körben eseti döntésre, illetve az általa megjelölt munkadíj indokoltságát alátámasztó körülményekre hivatkozott, így a magas pertárgyértékre, a per bonyolultságára, az elvégzett munka mennyiségére, a tárgyalásokon való részvételére. Kérte a munkadíj felemelését 1.085.975 forint + áfa összegre. Vitatta a megállapítási kereset kizártságával kapcsolatos ítéleti rendelkezéseket, hivatkozott a Ptk. 2012. május 26-án hatályba lépett 239/A.§-ára, az 5/2013. PJE jogegységi határozatra.

Utalt arra, az elsőfokú bíróság ítéletében nem vette figyelembe, hogy felperesek jogainak megóvása nem csak az ítélethozatalt megelőző, hanem a jövőbeni időszakra is szükséges, ha az ítéletben nem kerül rögzítésre, hogy alperes által egyoldalúan végrehajtott kamatemelések érvénytelenek, az alperes ismételten az ügyleti kamatlábnál magasabb kamatlábat alkalmazhat. A marasztalás a már beszedett többletkamatok tekintetében értelmezhető. A két kereset nem zárja ki egymást, kérték az ítélet megváltoztatását, a megállapítási keresetnek történő helyt adás mellett.

Az érvénytelenséget arra alapították, hogy 2009. június 17-i hatállyal végrehajtott egyoldalú módosítás, mely közvetetten az ügyleti kamatláb mértékét is érintette - ha 3 havi BUBOR + 1,5% alacsonyabb, mint az 1 éves futamidejű állampapír referencia kamatának tárgyév január 1-jét megelőző féléves átlagának 1,3-szerese, akkor az utóbbi az irányadó - a Ptk. 240.§ (1) bekezdésébe,

a 2011. március 1. és 2012. március 30-i hatállyal végrehajtott egyoldalú kamatmódosítások pedig a Hpt. 210.§-ába ütköznek. A hatálytalanság kérdése az ÁSZF módosítás körében alkalmazható, a kereset azonban az egyoldalú kamatemelések semmisségének megállapítására irányult.

Az alperes az ítélet elleni fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatását, a kereset elutasítását és a felperesek perköltségeiben marasztalását kérte. Kifejtette, a per tárgyát képező hitelszerződés 3.2. pontját az elsőfokú bíróság helytelenül, indokolatlanul kiterjesztően értelmezte, az ítélet megalapozatlan. Ez a pont csak azt szabályozta, mely napon érvényes BUBOR kamat mértéket alkalmazza alperes a soron következő negyedéves kamatperiódusra. A 3 havi BUBOR mértéke mindennap változik, azt a kamatszintet fejezi ki a 3 havi BUBOR, amelyen a bankok egymásnak 3 hónapra nyújtának hitelt az adott napon, ezért volt szükséges meghatározni, hogy mely napon fixálódik a BUBOR mértéke az adott kamatperiódusra nézve. A 3.2. pont szövege tehát azt mondja ki, „aktuális kamatperiódusban a kamat a kamatperiódus első banki munkanapján érvényes 3 havi BUBOR mértékkel lesz számítva”. Ez a szöveg nem értelmezhető úgy, hogy az alperes kizárta volna az ÁSZF 3.2.1. pontjában rögzített kamatváltoztatás jogát.

Utalt arra, változó kamat alkalmazása önmagában nem zárja ki a kamatváltoztatás lehetőségét, alperes a változtatás jogát kikötötte, a változás és a változtatás egymás mellett létezhetnek, a felek nem zárták ki az ÁSZF 3.2.1. pontja alkalmazását. Akár azt is megtehetette volna, hogy a BUBOR + kamatrést fix kamatra, például 8%-ra változtatja, a változtatás joga független attól, hogy a kamatozás milyen struktúrájú és van-e benne önmagától is változó elem vagy nincs. Egyebekben a fix kamatozás sem lehet azonos a megváltoztathatatlan kamatozással. A kamat meghatározható a változtatásra is lehetséges körülírással. Az ítélet szerint a 2009. június 3-i tájékoztató nem módosítás, hanem kiegészítés, alperesi álláspont szerint ez a kamatemelés egy olyan módosítás volt, amely az alkalmazandó kamatot szövegszerű körülírással is meghatározta. Ez csak látszólag kiegészítés, ténylegesen a kamatmérték változtatása körén belül marad. Kamatmódosítás nem csak számszaki adatok változásával, hanem szöveges részek törlésével, beiktatásával is történhet, a perbeli szerződésben a kamat, mint kategória mindig is jelen volt, így a kamatmódosítás akár számszakilag, akár szöveges kiegészítéssel, akár ezek kombinációjával történhet, nem a szerződéskiegészítés körébe tartozik. Az egyedi szerződéssel ellentétes magatartás önmagában nem eredményezi a Tpt. 2.§-a megsértését, önmagában nem tisztességtelen. Hivatkozott ebben a körben versenyjogi gyakorlatra, arra, a felek magatartása a szerződés eltérő értelmezéséből fakad.

Alperes fellebbezése kiegészítésében előadta, a fellebbezésben leírtakon túl az elsőfokú ítélet azért is megalapozatlan és a hitelszerződés 3.2. pontja értelmezése azért is helytelen, mert a hitelszerződés részét képező ÁSZF 5.2.b. pontja egyértelműen tartalmazza, hogy a kamatrés az alperes által egyoldalúan változtatható. Idézve az 5.1.2. pont szövegét, utalt arra, a változó kamatláb esetén a kamatláb változásának csak egyik esete az, amikor az ügyfél szerződésben, azaz a hitelszerződésben meghatározott időpontokban a referencia kamatlábbal párhuzamosan, annak megváltozásakor automatikusan változik a kamatláb. A másik eset a másik alpontban rögzített kamatrés egyoldalú megváltoztatása, az és/vagy fordulat alkalmazása jelzi, a két eset együtt és külön-külön is előfordulhat. A hitelszerződés 3.2. pontja, az ÁSZF 5.1.2.b. alpontjába tartozó változás időpontját határozza meg. A hitelszerződés 3.2. pontja nem értelmezhető úgy, hogy azzal a felek a kamatrés változtatásának lehetőségét kizárták volna. Az ÁSZF 5.1.2. pontja szövege a hitelszerződés megkötésétől 2012. július 9-ig változatlan volt, felperesek a keresetlevélhez csatolták alperes 2005. április 18-tól 2008. április 15-ig hatályban volt általános szerződési feltételeit. Az ezt követő ÁSZF-ek szövegét az alperes csatolta teljes terjedelemben a fellebbezése kiegészítéséhez.

Alperes felperesek fellebbezésével kapcsolatban előterjesztett ellenkérelmében kérte annak elutasítását, kifejtve, a fellebbezési kérelem szempontjából irreleváns a Ptk. 239/A.§-a, az

érvénytelenség mellett annak jogkövetkezményeit is kérte megállapítani a felperes. Keresetlevelében a Ptk. 239/A.§-ára nem hivatkozott, erre nem volt szükség. A beszedett többletkamat megfizetését is kérte, valamint az emelt kamat jövőbeni alkalmazásától eltiltani alperest, így a Pp. 123.§-ában foglaltak fennálltát vizsgálni kellett, azok nem állnak fenn, ezért az elsőfokú bíróság a megállapításra irányuló keresetet jogszerűen utasította el. Az elsőfokú bíróság a felperes ügyvédi munkadíját is megfelelően állapította meg, a per nem volt bonyolult, az ügy specializáltsága irreleváns, több jogszabályt kellett alkalmazni, de az ügy vállalása a jogszabályismeretet feltételez, a megismerésbe fektetett munka díját nem méltányos a pereszeses félre hárítani, szintén nem méltányos a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasítása kapcsán végzett munkát értékelni.

A felperesek fellebbezése megalapozott, az alperesi fellebbezés megalapozatlan az alábbiakra tekintettel:

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, lényegileg helyesek voltak levont jogi következtetései is, azokkal a Fővárosi Ítéltábla túlnyomórészt egyetértett, a per főtárgyát illetően a Fővárosi Ítéltábla osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját.

A jelen ügyre alkalmazandó 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 200.§ (1) bekezdése szerint a szerződés tartalmát a felek szabadon állapíthatják meg. A szerződésekre vonatkozó rendelkezésektől egyező akarattal eltérhetnek, ha jogszabály az eltérést nem tiltja.

A (2) bekezdés alapján semmis az a szerződés, amely jogszabályba ütközik, vagy amelyet jogszabály megkerülésével kötöttek, kivéve ha ahhoz a jogszabály más jogkövetkezményt fűz.

A 205/C.§-a értelmében, ha az általános szerződési feltétel és a szerződés más feltétele egymástól eltér, az utóbbi válik a szerződés részévé.

A hitelintézet és pénzügyi vállalkozásokról szóló 2006. évi CXII. törvény (Hpt.) 210.§ (2) bekezdése szerint a pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződésben egyértelműen meg kell határozni a kamatot, díjat és minden egyéb költséget vagy feltételt, ideértve a késedelmes teljesítés jogkövetkezményeit és a szerződést biztosító mellékkötelezettségek érvényesítésének módját, következményeit is.

A (3) bekezdés értelmében pedig az ügyfél számára kedvezőtlenül kizárólag a kamatot, díjat vagy költséget lehet egyoldalúan módosítani. Egyéb feltétel, ideértve az egyoldalú módosításra okot adó körülmények felsorolását is, egyoldalúan nem módosítható az ügyfél számára kedvezőtlenül. Az egyoldalú módosítás jogát a hitelező akkor jogosult gyakorolni, ha a módosításra okot adó objektív körülmények tételes meghatározását a szerződés tartalmazza, valamint a hitelező árazási elveit írásban rögzítette.

Az elsőfokú bíróság helytállóan rögzítette, a felek szándéka, illetve szerződéskötése arra irányult, a kamat automatikusan a mindenkor három havi BUBOR kamatláb bázis mértékéhez igazodva változzon, az ÁSZF 3.2.1. pontja ezzel ellentétesen rendelkezett, a Ptk. 205/C.§-a alapján nem vált a szerződés részévé.

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint - részben eltérően az elsőfokú bíróságtól - a 2009. június 17-i alperesi nyilatkozat is egyoldalú szerződésmódosítást jelent és a fentiek értelmében a 2011. március 1. és 2012. március 30. napi hatállyal végrehajtottakkal azonosan jogszabályba ütköző,

egyoldalú módosítás volt, ezért a Ptk. 200.§ (2) bekezdése értelmében, mint jogszabályba ütköző, semmis. Ennek megállapítását illetően a Fővárosi Ítéltábla ugyancsak nem osztotta az elsőfokú bíróság véleményét, a felperesek valóban előterjesztettek marasztalásra irányuló kereseti kérelmet, a marasztalás azonban a már beszedett többletkamatok tekintetében értelmezendő. Nem zárja ki az egyoldalú szerződésmódosítások érvénytelenségének megállapítását, hiszen a felperesek jogainak megóvása a jövőbeni időszakra szükséges és indokolt, az alperes egyoldalú kamatemelései érvénytelenek, semmisek, így a jövőre nézve sem alkalmazhatók. Egyetértett a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság által 1996. évi LXXVII. törvény alkalmazása körében kifejtettekkel is. (Csak utal a Fővárosi Ítéltábla arra, a marasztalási kereset kapcsán kifejtettekkel ugyancsak egyetértett, az összecszerűség tekintetében a felek egyező előadást tettek.)

Megalapozott volt a felperesi fellebbezés a késedelmi kamat mértékét, illetve az elsőfokú bíróság által megállapított perköltséget illetően is az alábbiak folytán:

A 2013. évi XXXIV. törvény 14.§-ával módosított Ptk. 301.§ (2) bekezdése szerint a kamat számításakor a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat irányadó az adott naptári félév teljes idejére.

A 301/A.§ (1) bekezdése alapján gazdálkodó szervezetek közötti szerződések esetén a késedelmi kamatra vonatkozó általános szabályokat az e §-ban foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

A (2) bekezdés értelmében pedig a késedelmi kamat mértéke a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat - ha a pénztartozást idegen pénznemben kell teljesíteni, az adott pénznemre a kibocsátó jegybank által meghatározott alapkamat, ennek hiányában a pénzpiaci kamat - nyolc százalékponttal növelt értéke. A kamat számításakor a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat irányadó az adott naptári félév teljes idejére.

A 2013. július 1-jei hatályba lépés folytán az ezt követően esedékes kamatok tekintetében a fenti jogszabályi rendelkezések alkalmazandók.

Az 1952. évi III. törvény (Pp.) 78.§ (1) bekezdése kimondja, a pernyertes fél költségeinek megfizetésére a pervesztes felet kell kötelezni.

A 81.§ (1) bekezdése szerint pedig részleges pernyertesség esetében a bíróság a perköltség felől a pernyertesség arányának, valamint az egyes felek által előlegezett költségek összegének figyelembevételével határoz.

A perköltség tekintetében túlnyomórészt osztotta a Fővárosi Ítéltábla a felperesi fellebbezésben írtakat. A bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (1) bekezdése értelmében, ha a fél és az ügyvéd között nincs az ügy ellátására vonatkozó díjmegállapodás, vagy ha a fél ezt kéri, a bíróság a képviselőt ellátásával felmerült munkadíj összegét a (2)-(6) bekezdésben foglaltak figyelembevételével állapítja meg.

A (2) bekezdés szerint polgári perben, az elsőfokú bírósági eljárásban az ügyvéd munkadíjának a pervesztes felet terhelő összege *a)* 10 millió forintot meg nem haladó pertárgyérték esetén a pertárgyérték 5%-a, de legalább 10.000 forint, *b)* 10 millió forint feletti, de 100 millió forintot meg nem haladó pertárgyérték esetén az *a)* pontban meghatározott munkadíj és a 10 millió forint feletti összeg 3%-a, de legalább 100.000 forint.

A (6) bekezdés alapján a munkadíj megállapítása során a munkadíj összegét a bíróság indokolt esetben mérsékelheti, ha az nem áll arányban a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel. A bíróság a munkadíjat - különösen az ügy bonyolultsága esetén - a (2)-(5) bekezdésben meghatározott összegnél magasabb összegben is megállapíthatja. A bíróság a munkadíj eltérő összegben történő megállapítását indokolni köteles.

Az elsőfokú bíróság mérsékelte a felperesek javára megállapítható perköltséget, azonban a mérséklés a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint túlzott volt, a kifejtett ügyvédi tevékenységgel nem állt arányban. Az írásbeli beadványokra, a tárgyalásokon való részvételre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla indokoltabbnak látta az ügyvédi munkadíj megállapítható maximumához képest viszonylag csekélyebb mértékű mérséklését.

Tekintettel arra, hogy a felperesi fellebbezés eredményes volt, az alperesi fellebbezés eredménytelen, a Fővárosi Ítéltábla mentesítette felpereseket alperes javára perköltség fizetése alól és az államnak járó részperköltség és részilleték megfizetése alól is. (Megjegyzi a Fővárosi Ítéltábla, részleges pernyertesség esetén sem indokolt mind a felperes, mind az alperes javára ügyvédi képvisellel kapcsolatban felmerült perköltséget megállapítani. Az a helyes eljárás, hogy az egyébként megállapítható összegek beszámításával csak a nagyobb részben pervesztes felet kell kötelezni a nagyobb részben pernyertes fél javára perköltség fizetésére.)

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján részben - a rendelkező rész szerint - megváltoztatta.

A Pp. 78.§ (1) bekezdése és 239.§-a alapján rendelkezett a másodfokú eljárással kapcsolatban felmerült költségek viseléséről.

Budapest, 2015. február 25.

Dr. Molnár József s. k.
előadó bíró

Dr. Gál Judit s. k.
a tanács elnöke

Dr. Rutkai Éva s. k.
bíró

A kiadmány hitelül:

Gesztesi Diana
tisztviselő